***Москаленко Наталія Віталіївна,***
*кандидат економічних наук, доцент,*
*доцент кафедри фінансових ринків та технологій;*
***Герман Яна Ігорівна,***
*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,*
*спеціальність "Фінанси, банківська справа,*
*страхування та фондовий ринок";*
*Державний податковий університет*

# СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СФЕРІ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

У сучасних умовах глобалізації та цифровізації економіки питання протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму набуває особливої актуальності. Фінансовий моніторинг виступає важливим інструментом забезпечення фінансової безпеки держави та стабільності банківської системи. З огляду на зростання обсягів фінансових операцій, поширення електронних платежів і криптовалют, традиційні методи контролю стають недостатніми. Саме тому дедалі більшого значення набуває впровадження сучасних технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання, аналіз великих даних (Big Data), блокчейн та автоматизовані системи моніторингу. Використання цих інноваційних інструментів дозволяє підвищити ефективність виявлення підозрілих транзакцій, знизити ризики зловживань та адаптувати систему фінансового моніторингу до нових викликів цифрової економіки. Також вони автоматизують процеси ідентифікації клієнтів, аналізу джерел коштів, контролю підозрілих фінансових операцій та передачі відповідної інформації до органів фінансового моніторингу [3].

В Україні останніми роками активно розвиваються рішення у сфері фінансового моніторингу. Наприклад, український RegTech-стартап AML.point пропонує автоматизацію процедур KYC та перевірки клієнтів, що дозволяє значно скоротити час на підготовку звітності та знизити ризик помилок, оскільки під норми фінансового моніторингу наразі підпадають не лише фінансові установи, а й бухгалтери, аудитори, нотаріуси, адвокатські асоціації, організатори лотерей та інші, це є неабияк актуальним. *Продукт складається з трьох основних модулів:*

- збереження результатів перевірки клієнтів, формування електронних анкет і списків, перевірка на відповідність санкційним перелікам та оцінка рівня ризику;
- облік фінансових операцій і моніторинг транзакцій як у режимі реального часу, так і в агрегованому вигляді за визначений період;
- автоматизоване формування статистичної звітності – наразі AML.point підтримує чотири типи звітів, для яких система самостійно збирає дані та створює їх у потрібному форматі.

Такі рішення стали можливими завдяки оновленню законодавства та вимогам Національного банку України до суб'єктів первинного фінансового моніторингу, а також попиту бізнесу на швидкі та надійні інструменти відповідності [1].

Ще одним прикладом є впровадження автоматизованих систем на базі рішень FinMonitor від компанії *Finport Technologies*. Вони дозволяють збирати й аналізувати великі обсяги транзакційної інформації, відслідковувати підозрілі операції та формувати необхідні звіти для внутрішнього фінмоніторингу. Успіх цих систем забезпечується чіткою нормативною базою та готовністю банків адаптувати нові IT-рішення, проте проблемами залишаються висока вартість впровадження та потреба у спеціально підготовленому персоналі [4].

За кордоном досвід застосування сучасних технологій ще масштабніший. Так, компанія Google Cloud розробила інструмент для виявлення відмивання грошей на основі штучного інтелекту. За оцінками ООН, щороку у світі відмивається від 2% до 5% глобального ВВП, що становить близько 2 трильйонів доларів. Попри мільярдні інвестиції в системи протидії відмиванню грошей протягом останніх десятиліть, понад 95% повідомлень, згенерованих такими системами, на початковому етапі перевірки визнаються «хибнопозитивними» [5].

Альтернативний підхід пропонує Google Cloud, використовуючи машинне навчання для формування консолідованої оцінки ризику. У цьому процесі аналізуються транзакційні моделі, мережеві взаємозв'язки та дані «Знай свого клієнта», що дозволяє точніше виявляти клієнтів із підвищеним рівнем ризику як серед бізнесу, так і серед фізичних осіб.

Завдяки такому підходу, за даними Google Cloud, банк HSBC зміг скоротити кількість отриманих сповіщень більш ніж на 60%, водночас збільшивши число справді підтверджених випадків у 2–4 рази, що свідчить про значне підвищення точності роботи системи.

Наступним прикладом є ComplyAdvantage – це британська компанія у сфері RegTech, яка спеціалізується на автоматизації процесів боротьби з відмиванням коштів (AML) та фінансуванням тероризму (CFT). *Її ключова перевага полягає в поєднанні кількох інструментів:*

- моніторинг транзакцій у реальному часі. Система автоматично відстежує фінансові операції клієнтів, використовуючи машинне навчання для виявлення нетипових або ризикових дій.
- KYC та KYB-перевірки. Завдяки інтеграції з глобальними базами даних компанія допомагає банкам та фінтех-установам швидко ідентифікувати клієнтів, юридичних осіб та кінцевих бенефіціарів.
- санкційний та PEP-скринінг. Платформа постійно оновлює дані про санкційні списки, політично значущих осіб (PEP), а також негативні згадки у ЗМІ. Це дозволяє зменшити ризики співпраці з підозрілими контрагентами.

- аналіз великих даних (Big Data). Використання алгоритмів обробки даних забезпечує швидкість та гнучкість системи, що особливо важливо для великих банків з мільйонами клієнтів.

Головною відмінністю ComplyAdvantage є можливість знизити кількість «хибних позитивів», тобто ситуацій, коли система сигналізує про проблему там, де її немає. Це дозволяє фінансовим установам економити ресурси та концентруватися на реальних загрозах. Завдяки такому підходу компанія вже співпрацює з сотнями банків, платіжних систем і криптовалютних бірж у понад 70 країнах світу.

ThetaRay – це ізраїльська технологічна компанія, яка створила платформу для виявлення складних фінансових злочинів за допомогою штучного інтелекту. Її розробки ґрунтуються на патентованому алгоритмі «Intuitive AI», що аналізує величезні обсяги транзакційних даних у пошуках аномалій, які часто залишаються непоміченими традиційними правилами.

*Особливості підходу ThetaRay:*

- виявлення складних схем. Платформа може знаходити приховані зв'язки між транзакціями, навіть якщо злочинці спеціально «дроблять» платежі чи використовують транскордонні канали для маскування.
- адаптивність. Алгоритми здатні самонавчатися, що робить систему ефективною навіть у випадках нових, раніше невідомих схем відмивання грошей.
- міжнародний рівень. Компанія працює з глобальними банками, зокрема у сфері кореспондентських відносин між банківськими установами, де найбільші ризики фінансових злочинів.
- зниження операційних витрат. Завдяки більш точному аналізу фінансові інститути зменшують час, витрачений на перевірку «помилкових сигналів» [2].

ThetaRay активно співпрацює з провідними банками світу, серед яких Santander та ABN AMRO, допомагаючи їм ефективніше контролювати транскордонні платежі й підвищувати довіру клієнтів.

Успіх міжнародних прикладів зумовлений доступом до масштабних масивів даних, потужною обчислювальною інфраструктурою та великими інвестиціями у наукові дослідження. Водночас і в Україні, і за кордоном спільними викликами залишаються питання захисту персональних даних, прозорості моделей штучного інтелекту, інтеграції нових рішень у старі системи та необхідність підготовки кваліфікованих кадрів.

Таким чином, і Україна, і світ демонструють позитивну динаміку у впровадженні сучасних технологій у фінансовому моніторингу. Якщо вітчизняний досвід поки більше орієнтований на адаптацію локальних рішень та міжнародну допомогу, то закордонні практики показують приклади масштабного використання штучного інтелекту й глобальних RegTech-сервісів.

**Список використаних джерел**

1. AML.point: Інноваційне-рішення для ефективного фінмоніторингу. URL: https://aifintech.ua/blog/innovatsiyne-rishennya-dlya-efektyvnoho-finmonitorynhu (дата звернення 26.09.2025)

2. Офіційний сайт Вікіпедія. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Comply Advantage?utm_source

3. Москаленко Н., Дідківська К. Фінансовий моніторинг в Україні. *Збірник наукових праць Державного податкового університету*. 2025. (1). С. 51– 58. DOI: https://doi.org/10.32782/2617-5940.1.2025.8

4. Система автоматизації фінансового моніторингу «FinMonitor». URL: https://www.finport.com.ua/ua/products/finmonitoring.html (дата звернення 26.09.2025)

5. Investopedia. «Google Cloud запускає інструмент для боротьби з відмиванням грошей на базі штучного інтелекту для банків». URL: https://www.investopedia.com/google-ai-anti-money-laundering-tool-7550923?utm_source